

1.6.2010

7

25.5.2010 pöydälle pantu asia

LAUSUNTO TALOUSARVIOALOITTEESTA HAASTEKÄYTÄNNÖN
KÄYTTÖÖNOTON SELVITTÄMISESTÄ

Terke 2010-765

TJA Terveyslautakunta päättäneenä antaa talousarvioaloitteesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

”Ruotsissa on toimittu joitakin vuosia palvelujen hankinnassa uudenlaisen ns. haastekäytännön (utmaningsrätt, Right to Challenge) mukaisesti. Vuonna 2007 kolme kuntaa oli mukana tässä innovaatiossa ja nykyään jo yli 30 kuntaa sekä Tukholman läänin maakäräjät. Maassa toimii erillinen organisaatio, joka antaa apua käytännön soveltamisessa (www.utmaningsservice.se).

Ruotsissa jokaisen läänin alueella toimii maakäräjät tai alue, jonka tärkeimpiin tehtäviin kuuluu julkinen terveyden- ja sairaanhoito, yleinen hammashuolto sekä alueellinen kehitys sisältäen joukkoliikenteen (yhteistyössä kuntien kanssa), kulttuurin, elinkeinoelämän tuen ja matkailun (www.kommun.se).

Haastekäytännön tarkoituksena on kustannusten ja laadun näkökulmasta tutkia tai pikemminkin testata kunnan (tai maakäräjien) toimintaa. Tavoitteena on synnyttää täysin uusia ja parempia tapoja toteuttaa paikallista palvelutoimintaa (www.svensktnaringsliv.se). Haastekäytännön tavat ja laajuus vaihtelevat Ruotsissa. Useimmiten voi ”haastaa” kaikkia muita paitsi kunnan keskeisiä toimintoja ja viranomaistoimintoja.

Toiminnan, joka on ajateltu haastaa, täytyy olla määriteltävissä ja rajattavissa. Haaste toimitetaan kunnassa sille hallintokunnalle, joka harjoittaa kyseistä toimintaa. Haaste on virallinen ja julkinen dokumentti ja sen tulee sisältää ainakin seuraavat asiat: toiminta, joka kunnassa haastetaan (koko toiminta vai osia), kuvaus tarjouksen tekijän luotettavuudesta ja haastajan halu harjoittaa itse ko. toimintaa.

Toimialasta vastaava kuntatoimija analysoi ja arvioi haasteen ja päättää hyväksyykö sen. Hyväksytty haaste tulee kilpailutusmenettelyn piiriin ja alkuperäisen haasteen tekijä voi osallistua kilpailutukseen. Alkuperäisen idean esittänyt ei siis välttämättä saa toimeksiantoa.

1.6.2010

Haastekäytäntö on enemmän kuin pelkkä aloitelaatikko ja sillä saattaisi olla myönteisiä vaikutuksia Helsingissäkin. Se voisi sekä aktivoida palvelumarkkinoita että madaltaa kilpailutuskäytäntöä. Ainakin menettelyllä voitaisiin saada yksityiset henkilöt, kolmannen sektorin toimijat sekä yrittäjät tai yrittäjiksi suunnittelevat innovoimaan kaupungin palvelutuotantoa. Käytäntö voisi toimia markkinoille signaalina mieltä, miten kaupungin palveluja tuotettaisiin paremmin tai halvemmalla. Menettely aktivoisi myös kaupunkia pohtimaan omaa toimintaansa.

Haasteiden vastaanottaminen, analysointi ja niihin vastaaminen lisäisi merkittävästi hallinnollista virkamiestyötä ja vaatisi koulutusta. Käytännön taloudellisia kokonaisvaikutuksia on vaikea ennakoida.

Terveyslautakunta toteaa, että haastekäytäntö vaikuttaa mielenkiintoiselta uudelta innovaatiolta ja periaatteessa selvittämisen arvoiselta. Talousarvioehdotuksen laatimishojeisiin sisältyy kuitenkin velvoite hallintorakenteen keventämiseen, hallinnollisten kulujen vähentämiseen ja hallinnon keventämiseen tähtäävien hankkeiden käynnistämiseen. Koska on ennakoitavissa, että haastekäytäntö väistämättä lisäisi hallinnollisten resurssien tarvetta merkittävästi, ei käytännön selvittämistä ja kokeilua terveystoimessa ole edellä mainitut velvoitteet huomioon ottaen mahdollista toteuttaa. Näihin tarvittavat resurssit eivät siis sisälly terveystalouden talousarvioon.

Terveysvaikutusten arviointi

Haastekäytännön avulla saatettaisiin pystyä hankkimaan kaupunkilaisille entistä edullisempia ja laadukkaampia palveluja ja samalla kansalaisille tarjottaisiin mahdollisuus osallistua palvelujen innovointiin. Tällä voisi olla taloudellisesti myönteinen sekä voimaannuttava ja osallistava vaikutus kaupunkielämään. Käytäntö kuitenkin lisäisi hallinnollista työtä, johon ohjatut resurssit olisivat tänä tiukan talouden aikana poissa varsinaisesta palvelutoiminnasta.”

Pöytäkirjanote kaupunginhallitukselle.

Lisätiedot:

Nuutinen Hanna-Leena, erityissuunnittelija, puhelin 310 42662

Esittelijä Lasse Männistö ja 19 muuta valtuutettua ovat tehneet seuraavan aloitteen Haaste-käytännön käyttöönoton selvittämisestä Helsingissä:

1.6.2010

”Helsingin kaupunki on tulevina vuosina taloudellisten haasteiden edessä, kun taantuman lasku tulee maksettavaksi. Samaan aikaan työelämässä olevien helsinkiläisten määrä laskee ja eläkeläisten määrä kasvaa. Olemme kaupungin talouden näkökulmasta tilanteessa, jossa meidän on pakko etsiä tapoja turvata laadukkaat ja tasa-arvoiset hyvinvointiyhteiskunnan palvelut helsinkiläisille aikaisempaa pienemmällä rahamäärällä.

Palvelutuotannon eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten arviointi on kuitenkin usein haastavaa. Ruotsissa useat kunnat ovatkin ottaneet käyttöön ns. Haaste-käytännön (Utmaningsrätt), jonka kautta kolmannen ja yksityisen sektorin toimijat voivat edistää palvelutuotannon eri vaihtoehtojen välistä laadun ja kustannusten arviointia.

Haaste-käytännön ajatuksena on se, että kolmannen ja yksityisen sektorin yhteisö voi esittää tietystä osasta kunnallista palvelutuotantoa kunnalle haasteen. Haasteen jättäjä esittää haasteessa yksilöidysti, miten kyseessä oleva palvelu tai sen osa voitaisiin tuottaa vallitsevaa tuotantomallia laadukkaammin ja/tai edullisemmin. Kunta on velvoitettu (1.) ottamaan haasteen vastaan (2.) käsittelemään ja arvioimaan haasteen ja (3.) antamaan haasteeseen vastauksen.

Kunnalla ei ole veloitetta mitenkään muuttaa omaa toimintaansa tai palveluiden tuotantotapaa. Kuitenkin eri mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja arvioitaessa haasteet ja niihin annetut vastaukset antavat arvokasta lisätietoa eri tuotantotavoista ja niiden mahdollisuuksista.

Tämän aloitteen allekirjoittaneet valtuutetut esittävät, että kaupunginhallituksen tulisi selvittää mahdollisuudet ottaa edellä kuvatun kaltainen Haaste-käytäntö käyttöön Helsingissä. Selvityksen jälkeen voitaisiin edetä asian kokeilulla.”

Aloitteesta on pyydetty terveyslautakunnalta ja sosiaalilautakunnalta lausunto kaupunginhallitukselle 27.5.2010 mennessä.